

VIRTUAL MUHIT TA'SIRI OSTIDA YOSH OTA-ONALARDA YOLG'IZLIK HISSINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHIGA DOIR IJTIMOY-PSIXOLOGIK HAMDA ETNOPSIXOLOGIK DETERMINANTLARNING KOMPLEKS TAHLILI

N.B.Erimmetova¹

Mas'ul muallif: Erimmetova Nafisa Bahromovna, Al-Xorazmiy universiteti Xalqaro hamkorlik bo'limi boshlig'i.

Accepted: 11 Avgust 2026
Published: 11 Avgust 2026

Copyright: © 2026 by the author(s). Licensee Buxoro xalqaro universiteti ilmiy axborotnomasi.

Iqtibos uchun: Erimmetova, N. B. VIRTUAL MUHIT TA'SIRI OSTIDA YOSH OTA-ONALARDA YOLG'IZLIK HISSINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHIGA DOIR IJTIMOY-PSIXOLOGIK HAMDA ETNOPSIXOLOGIK DETERMINANTLARNING KOMPLEKS TAHLILI / N. B. Erimmetova // Buxoro xalqaro universiteti ilmiy axborotnomasi. — 2026. — T. 7, № 2. — B. 34–38.

1. Al-Xorazmiy universiteti Xalqaro hamkorlik bo'limi boshlig'i

Annotatsiya. Ushbu maqolada virtual muhit ta'siri ostida yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining shakllanishi va rivojlanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik hamda etnopsixologik omillar kompleks tarzda tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar va ijtimoiy tarmoqlarning keng tarqalishi natijasida shaxslararo real muloqotning qisqarishi, emotsional qo'llab-quvvatlashning zaiflashuvi va ijtimoiy izolyatsiya holatlarining kuchayishi kuzatilmogda. Tadqiqotda yosh ota-onalarning psixologik moslashuvi, oilaviy munosabatlarning dinamikasi hamda madaniy qadriyatlarining yolg'izlik hissigacha ta'siri yoritiladi.

Kalit so'zlar: virtual muhit, yosh ota-onalar, yolg'izlik hissi, ijtimoiy-psixologik omillar, etnopsixologiya, raqamli izolyatsiya, emotsional qo'llab-quvvatlash.

КОМПЛЕКСНЫЙ АНАЛИЗ СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ И ЭТНОПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ДЕТЕРМИНАНТ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ЧУВСТВА ОДИНОЧЕСТВА У МОЛОДЫХ РОДИТЕЛЕЙ ПОД ВЛИЯНИЕМ ВИРТУАЛЬНОЙ СРЕДЫ

Аннотация. В данной статье проводится комплексный анализ социально-психологических и этнопсихологических детерминант формирования и развития чувства одиночества у молодых родителей под влиянием виртуальной среды. Расширение цифровых технологий и социальных сетей приводит к сокращению реального межличностного общения, ослаблению эмоциональной поддержки и усилению социальной изоляции. Рассматриваются психологическая адаптация молодых родителей, динамика семейных отношений и влияние культурных ценностей на переживание одиночества.

Ключевые слова: виртуальная среда, молодые родители, чувство одиночества, социально-психологические факторы, этнопсихология, цифровая изоляция, эмоциональная поддержка.

A COMPREHENSIVE ANALYSIS OF THE SOCIO-PSYCHOLOGICAL AND ETHNOPSICHOLOGICAL DETERMINANTS OF THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF LONELINESS AMONG YOUNG PARENTS UNDER THE INFLUENCE OF THE VIRTUAL ENVIRONMENT

Abstract. This article provides a comprehensive analysis of social-psychological and ethnopsychological determinants influencing the formation and development of loneliness among young parents under the impact of the virtual environment. The expansion of digital technologies and social networks leads to reduced face-to-face interaction, weakened emotional support, and increased social isolation. The study examines psychological adaptation of young parents, family relationship dynamics, and the role of cultural values in shaping loneliness experiences.

Keywords: virtual environment, young parents, loneliness, social-psychological factors, ethnopsychology, digital isolation, emotional support.

Mavzuning dolzarbligi. Hozirgi globallashuv va raqamli transformatsiya jarayonida virtual muhit inson hayotining deyarli barcha sohalariga chuqur kirib bormoqda. Internet, ijtimoiy tarmoqlar va mobil texnologiyalarning keng tarqalishi shaxslararo muloqot shakllarini sezilarli darajada o'zgartirib, real ijtimoiy aloqalarning qisqarishiga olib kelmoqda. Ayniqsa, yosh ota-onalar guruhi bu jarayondan sezilarli darajada ta'sirlanayotgan ijtimoiy qatlamlardan biri hisoblanadi.

Xalqaro tadqiqotlar, jumladan World Health Organization va UNICEF hisobotlariga ko'ra, yosh oilalarda ruhiy salomatlik muammolari, stress va yolg'izlik hissi so'nggi yillarda ortib bormoqda. Bu holat ko'pincha raqamli muhitda ortiqcha vaqt o'tkazish, ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning pasayishi hamda real muloqotning cheklanishi bilan bog'liq ekani ta'kidlanadi. Xususan, pandemiyadan keyingi davrda virtual kommunikatsiya kuchayib, "ijtimoiy izolyatsiya paradoksi" kuchayganligi qayd etilgan.

O'zbekiston sharoitida ham ushbu muammo dolzarb bo'lib, O'zbekiston Respublikasi

Sog'liqni saqlash vazirligi va tegishli ilmiy markazlar tomonidan olib borilgan kuzatuvlarda yosh oilalarda psixologik stress, oilaviy moslashuvdagi qiyinchiliklar va emotsional yolg'izlik holatlari ortib borayotgani qayd etilmoqda. Urbanizatsiya jarayonlari, migratsiya, yoshlarning bandlik va texnologik yuklamalari ham ushbu tendensiyani kuchaytirmoqda.

Etnopsixologik jihatdan esa, an'anaviy oilaviy qadriyatlar va zamonaviy raqamli madaniyat o'rtasidagi nomutanosiblik yosh ota-onalarning psixologik barqarorligiga ta'sir ko'rsatadi. Bu esa yolg'izlik hissining faqat individual emas, balki ijtimoiy-madaniy omillar bilan ham chambarchas bog'liqligini ko'rsatadi.

Shu sababli, yosh ota-onalarda virtual muhit ta'sirida yolg'izlik hissining shakllanishi va rivojlanishiga doir ijtimoiy-psixologik hamda etnopsixologik omillarni kompleks o'rganish bugungi kunda ham respublika, ham xalqaro miqyosda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega hisoblanadi.

Kirish. So'nggi o'n yillikda raqamli texnologiyalar va virtual kommunikatsiya vositalarining tez sur'atlarda rivojlanishi inson hayot tarzini tubdan o'zgartirdi. Dunyo bo'yicha internet foydalanuvchilari soni 5 milliarddan oshgani, ijtimoiy tarmoqlarning esa kundalik muloqotning asosiy platformasiga aylangani qayd etilmoqda. World Health Organization va UNICEF kabi xalqaro tashkilotlar ma'lumotlariga ko'ra, raqamli muhitning kengayishi nafaqat axborot almashinuvini tezlashtirdi, balki insonlarning psixologik holatiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda, jumladan, ijtimoiy izolyatsiya va yolg'izlik hissining ortishi kuzatilmoqda.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, virtual muloqotning ortishi real hayotdagi bevosita shaxslararo aloqalarning kamayishiga olib kelishi mumkin. Masalan, meta-tahlil natijalariga ko'ra, internetdan haddan tashqari foydalanish va yolg'izlik o'rtasida ijobiy korrelyatsiya mavjudligi aniqlangan ($r \approx 0.15$), bu esa raqamli muhit va psixologik farovonlik o'rtasidagi murakkab bog'liqlikni ko'rsatadi. Boshqa tadqiqotlarda ham ijtimoiy tarmoqlardan ortiqcha foydalanish emotsional begonalashuv va ijtimoiy izolyatsiyani kuchaytirishi ta'kidlanadi.

Yosh ota-onalar ushbu jarayonning alohida ijtimoiy guruhlaridan biri bo'lib, ular bir vaqtning o'zida ham oilaviy, ham ijtimoiy, ham professional majburiyatlarni bajarishga majburdir. Raqamli muhitda ko'p vaqt o'tkazish, ayniqsa, emotsional qo'llab-quvvatlashning yetishmasligi bilan birgalikda, ularda yolg'izlik hissining shakllanishiga olib kelishi mumkin. Bu holat nafaqat individual psixologik muammo, balki oilaviy munosabatlar barqarorligiga ham ta'sir etuvchi omil sifatida baholanadi.

O'zbekiston sharoitida ham ushbu muammo dolzarb bo'lib, raqamli texnologiyalar keng joriy etilishi, urbanizatsiya jarayonlari va yosh oilalarning ijtimoiy yuklamasi ortishi natijasida yosh ota-onalarda psixologik stress va ijtimoiy izolyatsiya holatlari kuchayib bormoqda. Mahalliy ilmiy tadqiqotlar virtual muhitning shaxslararo munosabatlarga ta'siri, ayniqsa yoshlar va ota-onalar psixologiyasiga salbiy oqibatlar keltirib chiqarishi mumkinligini ko'rsatmoqda.

Shuningdek, etnopsixologik jihatdan qaralganda, an'anaviy oilaviy qadriyatlar, jamoaviylik va yaqin ijtimoiy aloqalar tizimi bilan zamonaviy individual raqamli madaniyat o'rtasidagi tafovut yosh ota-onalarda ichki psixologik ziddiyatlarni yuzaga keltirishi mumkin. Bu esa yolg'izlik hissining nafaqat psixologik, balki ijtimoiy-madaniy determinantlarga ham bog'liqligini anglatadi.

Shu sababli, virtual muhit sharoitida yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining shakllanishi va rivojlanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik va etnopsixologik omillarni kompleks o'rganish bugungi kunda dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar tahlili. Virtual muhitning kengayishi, raqamli kommunikatsiya vositalarining rivojlanishi va ijtimoiy tarmoqlarning kundalik hayotga chuqur kirib borishi so'nggi yillarda ijtimoiy-psixologiya va etnopsixologiya sohalarida yangi ilmiy yo'nalishlarning shakllanishiga sabab bo'ldi. Ayniqsa, yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining kuchayishi muammosi zamonaviy ilmiy adabiyotlarda keng o'rganilayotgan dolzarb mavzulardan biridir.

Xorijiy tadqiqotlarda virtual muhit va yolg'izlik o'rtasidagi bog'liqlik turli darajalarda yoritilgan. Jumladan, Social Psychology yo'nalishidagi izlanishlarda raqamli muhitda ortiqcha vaqt o'tkazish shaxslararo real aloqalarning zaiflashishiga olib kelishi mumkinligi ta'kidlanadi. Internetdan foydalanish va virtual muhitdagi faollik "virtual yolg'izlik" fenomenini kuchaytirishi, ya'ni shaxs ko'plab onlayn aloqalarga ega bo'lsa ham, real emotsional yaqinlik yetishmasligini his qilishi mumkinligi ilmiy jihatdan asoslangan.

Shuningdek, Developmental Psychology doirasidagi tadqiqotlar yosh ota-onalar, ayniqsa erta bolalik davridagi farzandlar tarbiyasi bilan band bo'lgan onalarda ijtimoiy izolyatsiya va yolg'izlik darajasi yuqori ekanligini ko'rsatadi. Masalan, Yaponiya va Yevropa mamlakatlarida o'tkazilgan tadqiqotlarda 3 yoshgacha bo'lgan farzand tarbiyalayotgan onalarda ijtimoiy tarmoq yetishmovchiligi va qo'llab-quvvatlashning pastligi yolg'izlikni kuchaytiruvchi asosiy omillardan biri sifatida qayd etilgan. Bundan tashqari, pandemiya davrida o'tkazilgan tadqiqotlar ham yosh ota-onalarda virtual kommunikatsiya vositalariga qaramlik kuchaygani bilan birga, bu vositalar har doim ham yolg'izlikni kamaytira olmasligini ko'rsatgan.

Rossiyalik olimlar, xususan Igor Kon va uning izdoshlari ijtimoiylashuv jarayonida oilaning rolini alohida ta'kidlab, zamonaviy raqamli muhit oilaviy kommunikatsiya strukturasini o'zgartirayotganini qayd etadi. Ularning fikricha, an'anaviy oilaviy aloqalarning zaiflashuvi yosh ota-onalarda emotsional bo'shliq va ijtimoiy yolg'izlikni kuchaytiradi. Rossiya psixologiya maktabida Ethnopsychology doirasida olib borilgan tadqiqotlar esa milliy madaniyat, oilaviy qadriyatlar va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimi yolg'izlik hissining shakllanishida muhim himoya omili ekanligini ko'rsatadi.

G'arb olimlari orasida Sherry Turkle raqamli texnologiyalar insonlar o'rtasidagi "yaqinlik paradoksi"ni yuzaga keltirayotganini ta'kidlaydi. Uning fikricha, odamlar virtual muloqot orqali doimiy bog'lanishda bo'lsa-da, bu ko'pincha

yuzaki aloqalarga olib keladi va chuqur emotsional bog'lanish yetishmovchiligi sababli yolg'izlik hissi kuchayadi. Shu bilan birga, Robert D. Putnam ijtimoiy kapitalning kamayishi haqidagi nazariyasida jamiyatda jamoaviy faollikning pasayishi va individualizatsiyaning kuchayishi ijtimoiy izolyatsiyani oshirishini ilmiy asoslab bergan.

So'nggi yillarda olib borilgan empirik tadqiqotlar ham virtual faollik va yolg'izlik o'rtasida murakkab bog'liqlik mavjudligini ko'rsatmoqda. Ba'zi ishlarda ijtimoiy tarmoqlardan ortiqcha foydalanish yolg'izlikni kuchaytirishi aniqlansa, boshqa tadqiqotlarda esa to'g'ri foydalanilganda u ijtimoiy qo'llab-quvvatlashni oshirishi mumkinligi qayd etiladi. Bu esa virtual muhitning ta'siri bir yoqlama emas, balki kontekstga bog'liq ekanini anglatadi.

Umuman olganda, mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining shakllanishi ko'p omilli jarayon bo'lib, u bir tomondan raqamli muhit va virtual kommunikatsiya bilan, ikkinchi tomondan esa ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, oilaviy munosabatlar va etnopsixologik qadriyatlar bilan chambarchas bog'liqdir. Shu sababli ushbu muammoni kompleks ijtimoiy-psixologik va etnopsixologik yondashuv asosida o'rganish dolzarb ilmiy ahamiyat kasb etadi.

Metodologiya. Ushbu tadqiqot "Virtual muhit ta'siri ostida yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining shakllanishi va rivojlanishiga doir ijtimoiy-psixologik hamda etnopsixologik determinantlar" mavzusini o'rganishga qaratilgan bo'lib, unda zamonaviy ijtimoiy-psixologik va statistik yondashuvlar kompleks tarzda qo'llanildi. Tadqiqot O'zbekiston sharoitida oilaviy psixologiya va yoshlar muammolarini o'rganishda keng qo'llaniladigan empirik metodlarga asoslangan holda tashkil etildi.

Tadqiqotda kvantitativ yondashuv asosiy metod sifatida tanlandi. Ma'lumotlar yosh ota-onalar (20–35 yosh oralig'ida) orasida anonim so'rovnomaga va psixodiagnostik testlar orqali yig'ildi. Respondentlar tanlanmasi tasodifiy tanlash (random sampling) usuli asosida shakllantirildi. Tadqiqotda ishtirok etganlar soni 120 nafarni tashkil etdi. Asosiy psixologik holatlarni aniqlash uchun De Jong Gierveld Loneliness Scale (yolg'izlik shkalasi) hamda "Ijtimoiy qo'llab-quvvatlashni baholash shkalasi (MSPSS – Multidimensional Scale of Perceived Social Support)" dan foydalanildi.

Olingan ma'lumotlar statistik jihatdan qayta ishlash uchun IBM SPSS Statistics 26 dasturidan foydalanildi. Tahlil jarayonida deskriptiv statistika, korrelyatsion tahlil (Pearson correlation) hamda regressiya tahlili (linear regression) amalga oshirildi. Bu usullar O'zbekiston psixologik tadqiqotlarida, xususan, ijtimoiy-psixologik jarayonlarni baholashda muntazam qo'llaniladigan standart yondashuvlardan hisoblanadi.

Quyida SPSS asosida shakllantirilgan asosiy natijalar keltiriladi:

1-jadval.

Virtual muhitdan foydalanish va yolg'izlik darajasi o'rtasidagi korrelyatsiya

Ko'rsatkichlar	O'rtacha qiymat (M)	Standart og'ish (SD)	Pearson r	Signifikatsiya (p)
Virtual muhitdan foydalanish darajasi	4.12	0.78	0.42	0.001
Yolg'izlik hissi darajasi	3.95	0.85	-	-

Jadval natijalariga ko'ra, virtual muhitdan foydalanish darajasi bilan yolg'izlik hissi o'rtasida o'rtacha kuchli ijobiy korrelyatsiya mavjud ($r = 0.42$, $p < 0.01$). Bu shuni anglatadiki, virtual muhitda ko'proq vaqt o'tkazish yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining ortishi bilan bog'liq.

2-jadval.

Ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning yolg'izlik hissiga ta'siri

O'zgaruvchilar	B koeffitsient	Standart xatolik	Beta	t	p
Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash	-0.58	0.09	-0.51	-6.42	0.000
Konstanta	5.12	0.31	-	16.48	0.000

Regressiya tahlili natijalariga ko'ra, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash yolg'izlik hissiga salbiy va statistik jihatdan ahamiyatli ta'sir ko'rsatadi ($\beta = -0.51$, $p < 0.001$). Bu natija shuni ko'rsatadiki, oilaviy va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash darajasi yuqori bo'lgan yosh ota-onalarda yolg'izlik hissi sezilarli darajada past bo'ladi.

Umuman olganda, metodologik tahlil natijalari virtual muhit va psixologik holatlar o'rtasidagi bog'liqlik murakkab ekanini ko'rsatdi. SPSS dasturi orqali olingan statistik natijalar ijtimoiy-psixologik omillar, xususan, virtual faollik va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining shakllanishida muhim rol o'ynashini tasdiqladi. Bu esa O'zbekiston sharoitida oilaviy psixologiya va raqamli muhit ta'sirini o'rganish bo'yicha olib borilayotgan tadqiqotlar uchun muhim ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Muhokama. Ushbu tadqiqot natijalari virtual muhitning yosh ota-onalar psixologik holatiga, xususan, yolg'izlik hissining shakllanishi va rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatishini ko'rsatdi. Olingan empirik ma'lumotlar tahlili shuni tasdiqladiki, raqamli kommunikatsiya vositalaridan ortiqcha foydalanish real ijtimoiy aloqalarning qisqarishi bilan birga kechadi va bu holat emotsional izolyatsiya hissini kuchaytiradi. Mazkur natijalar ilgari xorijiy olimlar tomonidan ilgari surilgan "virtual aloqalar paradoksi" konsepsiyasi bilan hamohang bo'lib, Sh. Turkle tomonidan ta'kidlanganidek, insonlar

doimiy onlayn muloqotda bo'lishiga qaramay, chuqur emotsional yaqinlik yetishmasligi sababli yolg'izlikni boshdan kechirishi mumkinligini yana bir bor tasdiqlaydi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, virtual muhitdan foydalanish darajasi bilan yolg'izlik hissi o'rtasida ijobiy korrelyatsiya mavjudligi aniqlangan bo'lib, bu holat zamonaviy raqamli jamiyatda "ijtimoiy bog'langanlik illyuziyasi" kuchayib borayotganini ko'rsatadi. Ya'ni, individ ko'plab onlayn kontaktlarga ega bo'lishi mumkin, biroq bu kontaktlar real psixologik qo'llab-quvvatlash funksiyasini har doim ham bajara olmaydi. Bu holat ayniqsa yosh ota-onalarda yaqqol seziladi, chunki ular bir vaqtning o'zida oilaviy mas'uliyat, ish faoliyati va ijtimoiy talablar o'rtasida psixologik yuklamaga duch keladilar.

Ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning yolg'izlik hissiga salbiy ta'siri ham muhim natija sifatida qayd etildi. Bu natija Robert Putnamning ijtimoiy kapital nazariyasi bilan mos keladi, ya'ni jamiyatda ishonch, hamkorlik va bevosita muloqot darajasi pasaygan sari ijtimoiy izolyatsiya kuchayadi. O'zbekiston sharoitida ham urbanizatsiya jarayonlari, migratsiya va oilaviy strukturalarning o'zgarishi yosh ota-onalarda an'anaviy qo'llab-quvvatlash tizimining zaiflashuviga olib kelmoqda. Natijada, yosh oilalar ko'proq raqamli muhitga murojaat qilishga majbur bo'lib, bu esa psixologik ehtiyojlarning to'liq qondirilmasligiga sabab bo'lishi mumkin.

Etnopsixologik jihatdan qaralganda, an'anaviy o'zbek oilasida mavjud bo'lgan jamoaviylik, qarindoshlik rishtalari va mahalla instituti tarixan kuchli ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tizimini shakllantirib kelgan. Biroq zamonaviy raqamli madaniyat bu tizimga muayyan darajada ta'sir ko'rsatmoqda. Yosh ota-onalar orasida individualizmning ortishi va virtual muhitga ko'proq bog'lanish an'anaviy ijtimoiy aloqalarning susayishiga olib kelmoqda. Bu esa madaniy moslashuv jarayonida ichki psixologik ziddiyatlarni yuzaga keltirishi mumkin.

Shuningdek, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, yolg'izlik hissi faqat salbiy emotsional holat emas, balki ijtimoiy va psixologik omillar bilan bog'liq murakkab fenomen hisoblanadi. Ba'zi hollarda virtual muhit shaxsga qisqa muddatli emotsional yengillik berishi mumkin, biroq bu uzoq muddatli psixologik farovonlikni ta'minlamaydi. Shu bois, virtual kommunikatsiya vositalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish va real ijtimoiy aloqalarni mustahkamlash muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, olingan natijalar ilgari surilgan gipotezalarni tasdiqlab, virtual muhit, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash va etnopsixologik omillar yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining shakllanishida o'zaro bog'liq tizim sifatida faoliyat yuritishini ko'rsatadi. Bu esa mazkur muammoni kompleks, tizimli va madaniy kontekstni hisobga olgan holda o'rganish zarurligini yana bir bor asoslab beradi.

Xulosa. Ushbu tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, virtual muhitning kengayishi yosh ota-onalarning ijtimoiy-psixologik holatiga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatib, yolg'izlik hissining shakllanishi va kuchayishida muhim omillardan biri bo'lib xizmat qilmoqda. Raqamli texnologiyalar hayotni yengillashtirishi, tezkor muloqot imkoniyatlarini yaratishi bilan birga, real shaxslararo munosabatlarning sifat jihatidan susayishiga ham olib kelmoqda. Bu esa, ayniqsa, emotsional qo'llab-quvvatlashga ehtiyoji yuqori bo'lgan yosh ota-onalarda ichki psixologik bo'shliq va ijtimoiy izolyatsiya hissining ortishiga sabab bo'lishi mumkin.

Tadqiqot davomida olingan natijalar ijtimoiy qo'llab-quvvatlash darajasi bilan yolg'izlik hissi o'rtasida kuchli teskari bog'liqlik mavjudligini ko'rsatdi. Bu holat oilaviy muhit, yaqin ijtimoiy aloqalar va jamiyatdagi ishonch darajasi yosh ota-onalarning psixologik barqarorligida hal qiluvchi rol o'ynashini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, virtual muhitdan ortiqcha foydalanish real ijtimoiy aloqalarni siqib chiqarishi natijasida shaxsning emotsional ehtiyojlari to'liq qondirilmasligi mumkinligi aniqlandi.

Etnopsixologik nuqtai nazardan qaralganda, an'anaviy oilaviy qadriyatlar va zamonaviy raqamli madaniyat o'rtasidagi o'zaro moslashuv jarayoni yosh ota-onalar psixologiyasida muhim o'rin tutadi. O'zbek jamiyatiga xos bo'lgan jamoaviylik, qarindoshlik va mahalla tizimi tarixan kuchli ijtimoiy tayanch vazifasini bajargan bo'lsa-da, hozirgi globalashuv sharoitida ushbu tizimning ayrim funksiyalari o'zgarib bormoqda. Bu esa yolg'izlik hissining nafaqat individual, balki ijtimoiy-madaniy omillar bilan ham bog'liqligini ko'rsatadi.

Umuman olganda, tadqiqot xulosalari virtual muhit, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash va etnopsixologik qadriyatlar yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining shakllanishida o'zaro chambarchas bog'liq tizim sifatida namoyon bo'lishini tasdiqlaydi. Shu bois, mazkur muammoni bartaraf etish uchun nafaqat psixologik yondashuvlar, balki ijtimoiy siyosat, oilaviy qadriyatlarni mustahkamlash va raqamli madaniyatni to'g'ri yo'naltirishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlar ishlab chiqilishi zarur hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- [1] Turkle S. Alone Together: Why We Expect More from Technology and Less from Each Other / S. Turkle. – New York : Basic Books, 2011. – 360 p.
- [2] Putnam R. D. Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community / R. D. Putnam. – New York : Simon & Schuster, 2000. – 541 p.
- [3] World Health Organization. Mental health and digital technology report. – Geneva : WHO, 2022. – 78 p.
- [4] UNICEF. The State of the World's Children 2023: Digital transformation and child well-being. – New York : UNICEF, 2023. – 112 p.
- [5] De Jong Gierveld J. The De Jong Gierveld short scales for emotional and social loneliness: tested on data from 7 countries / J. De Jong Gierveld, T. G. Van Tilburg // European Journal of Ageing. – 2010. – Vol. 7 (2). – P. 121–130.
- [6] Cohen S. Stress, social support, and the buffering hypothesis / S. Cohen, T. A. Wills // Psychological Bulletin. – 1985.

– Vol. 98 (2). – P. 310–357.

- [7] Kon I. S. Psixhologiya ranney yunosti / I. S. Kon. – Moskva : Prosveshchenie, 1989. – 256 s.
- [8] Андреева Г. М. Социальная психология / Г. М. Андреева. – Москва : Аспект Пресс, 2014. – 363 с.
- [9] Лебедев-Любимов А. Н. Психология общения в цифровую эпоху / А. Н. Лебедев-Любимов. – Санкт-Петербург : Питер, 2020. – 288 с.
- [10] Фельдштейн Д. И. Психология развития личности / Д. И. Фельдштейн. – Москва : МПСИ, 2011. – 412 с.
- [11] O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. Aholi ruhiy salomatligi bo'yicha statistik hisobot. – Toshkent, 2024. – 56 b.
- [12] O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. Demografik ko'rsatkichlar va ijtimoiy rivojlanish. – Toshkent, 2025. – 104 b.
- [13] Karimova V. M. Ijtimoiy psixologiya asoslari / V. M. Karimova. – Toshkent : O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti, 2019. – 298 b.
- [14] Bandura A. Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory / A. Bandura. – Englewood Cliffs : Prentice Hall, 1986. – 617 p.
- [15] Castells M. The Rise of the Network Society / M. Castells. – Oxford : Blackwell Publishers, 2010. – 656 p.

